

**ERA QUERIMÒNIA, EL DOCUMENT QUE RECULL ELS DRETS HISTÒRICS
DELS ARANESOS****CLASSIFICACIÓ:** Document d'arxiu**OBJECTE:** Document**MATERIAL/TÈCNICA:** Pergamí amb tintes manuscrites**TÍTOL/TEMA:** *Era Querimònia***AUTOR:** Atorgat per Alfons III**DATA/ÈPOCA:** Any 1328**DIMENSIONS:** 800 x 610 mm**PROCEDÈNCIA:** Archiu Generau d'Aran, Arròs (Val d'Aran)**NÚM. REGISTRE:** 12169**COORDINACIÓ:** Maite Toneu Puig**RESTAURACIÓ:** Carme Balliu**ANY DE LA RESTAURACIÓ:** 2014**DADES HISTÒRIQUES**

El document original atorgat per Jaume II l'any 1313, que donava el Règim especial a la Val d'Aran, no es conserva. Actualment, l'Archiu Generau conserva aquesta còpia, que fou atorgada per Alfons III el 1328.

La documentació el situa el 1753 a *l'Armari de les 6 Claus*, i posteriorment a diferents localitzacions, passant pel Museu de la Val d'Aran, fins a arribar a l'actualitat a l'Archiu Generau de la Val d'Aran.

L'any 2013 es va poder commemorar el 700è aniversari del document, considerat Carta Magna de la Val d'Aran.

ESTAT DE CONSERVACIÓ

La peça presentava una evident deshidratació del suport, brutícia i pols generalitzada, taques de diferents naturalesa, plecs derivats d'un antic sistema de presentació del pergamí (plegat en 16 quadrants), arrugues i petits estrips perimètrics.

D'altra banda, s'evidenciava una intervenció anterior del suport, que puntualment provocava tensions i deixava enfosquiment i brutícia adherida als marges de les pèrdues reintegrades per excés d'adhesiu.

Pel que fa a la capa sustentada a l'anvers, les tintes presentaven esvaïment, dilatacions i pèrdues puntuals per manca de suport. Per l'anvers s'evidenciava la pèrdua de les tintes manuscrites per abrasió.

PROCÉS DE CONSERVACIÓ–RESTAURACIÓ

Després d'una exhaustiva documentació fotogràfica i presa de mostres per descartar qualsevol activitat microbiològica que pogués estar afectant el document, es van fer la resta de proves fisicoquímiques —prova d'estabilitat de capa sustentada i mesura del pH— per poder continuar amb la intervenció.

Després d'una primera aspiració del suport amb un aparell específic per a material d'arxiu i filtre HEPA (de l'anglès, *High Efficiency Particle Arresting*) es va dur a terme una lleu neteja mecànica i la retirada en sec de la majoria de les intervencions anteriors fetes amb pergami de gruix superior a l'original.

Posteriorment, es va fer l'estabilització higroscòpica i dimensional del suport amb l'ajuda d'humectació per ultrasons, i es van acabar de retirar els empelts anteriors no retirats en sec.

Durant un mes es va controlar l'estabilització higroscòpica i dimensional del pergami, disposat entre papers assecants i làmines de pes lleuger i gradual, sense necessitar el seu tractament amb premsa. Posteriorment, es va fer la reintegració física del suport amb paper japonès de diferent gramatge, inferior al del suport original.

Per acabar, el pergami de la Querimònia es col·loca dins d'un dispositiu d'emmagatzematge, específic de conservació, proposat d'acord amb el personal tècnic de l'Archiu de la Val d'Aran.

Anvers del document abans de restaurar.
Foto amb llum rasant. Carles Aymerich©

Revers del document abans de restaurar. Foto amb llum rasant.
Carles Aymerich ©

Detall de la zona central de l'anvers abans de restaurar. Carme Balliu ©

Detall de la zona central del revers abans de restaurar. Carles Aymerich ©

Imatges de detall de la retirada de les intervencions anteriors. Carme Balliu ©

Anvers de la Querimònia després de la restauració. Roser Casas ©

Revers de la Querimònia després de la restauració. Roser Casas ©

Detall de la zona central de l'anvers després de restaurar. Roser Casas ©